1940 ий
24
НОЯБРЬ
103 (716)
Акше 5 ыр.

11-ше ИЙ ЛЕКТЕШ

Чыла элласе пролетарий-шамыч, ушныза!

Рвезе коммунист

ВЛКСМ Маробком ден Йошкар-Ола Горком орган

Антирелигиозный пропагандым кумдан шараш

Молодежым коммунистический духеш воспитыватлымаште антирелигиозный пропаганда кугу верым налын шога.

ВЛКСМ программа антирелигиозный пропаганда шотышто тыге требоватла — „ВЛКСМ молодежлан суеверий ден пережиткын вредшым эреак умылтарен шога, тиде шотышто антирелигиозный пропаганда дене лўмын кружок-шамычым да лекцийым организоватла".

Тиде программный требованийым республикысе посна комсомольский организаций-шамыч начар огыл шуктен толыт.

Моркинский район „У пасу" колхоз пелене СВБ ячейка (секретарь комсомолка Яковлева) колхозный масса коклаште антирелигиозный пропагандым сай организоватлен. Колхозник-шамыч коклаште лекцийым, беседым, докладым чўчкыдын эртара. Колхозышто антирелигиозный уголокым организоватлыме, тушто антирелигиозный тема дене пырдыж газетым луктыт. СВБ райсоветат пытартыш кок тылзе жапыште СВБ ячейка-шамычлан полыш пумашым шкымыняр саемден.

Но тидын дене пырля республикысе ятыр комсомольский организаций-шамыч антирелигиозный пропаганда пашам организоватлымашке кўлеш вниманийым огыт ойыро, религиозный пережитка вашталеш огыт кучедал. Посна комсомолец-шамыч мужедшылан, омылан, юмылан да судьбалан ўшанат.

„Вторая пятилетка" колхозышто (Мари-Турекский район) комсомолка А. Орлова марлан каймекыже шымакшым шынден. Сотнурский район „У ял" колхозысо комсомолец-шамыч „Юрьев" кечым" пайремлымаште участвоватлёныт. Кум кече голым пашаш лекде аракам йўын коштыныт, а колхозын кылта кыршашыже шуко уло. Нине комсомольский организаций-шамыч да шуын секретарь рышт религиозный пережиткым пытарымаште нимогай мерымат ыштен огытыл.

ВЛКСМ райком ден первичный комсомольский организаций-шамычын задачышт: СВБ ячейка-шамычын пашашым, кадр-шамычым подбиратлымаште, комсомолец-шамыч кокла гыч сай пропагандист-антирелигиозник-шамычым ойырымаште, улшо СВБ ячейка-шамычым пеңгыдемдымаште да угыч создаватлымаште, пеңгыде активым ыштымаште практический полышым пуэн, молодежь коклаште антирелигиозный пропагандым кумдан шарышаш улыт.

ВЛКСМ Маробкомышто

Шукерте огыл обкомол бюро ВЛКСМ Центральный Комитетын решенийже почеш 1941 ийыште детский творчествын кокымшо республиканский олимпиадым эртараш решенийым приниматлен. Республиканский олимпиада 1941 ий 25 июнь гыч 15 июль марте эртаралтеш.

ВЛКСМ Центральный Комитетын положенийже почеш детский творческий кокымшо республиканский олимпиады лан ямдылалтмаш эн ончычак школлаште, пионерский отрядлаште, детский учреждениялаште, кружоклаште тўналеш.

ВЛКСМ горком, райком да первичный комсомольский организаций-шамычлан детский творчествын кокымшо республиканский олимпиадым эртараш ямдылалтмашым конкретно руководитлаш кўлеш манын, обкомол бюро шке решенийыштыже поснак ончыктен.

Тиде кечылаште Марийский АССР-ысе РОНО вуйлатыше-шамычын совещаний эртыш.
Снимкыште: совещанийын участникше-шамыч.

Фото М. Чуршуковын.

Марийский АССР Волжский районысо Лягушкино ялым да Лягушкинский сельский советым переименоватлыме нерген РСФСР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕТ ПРЕЗИДИУМЫН

УКАЗШЕ

Волжский районысо Лягушкино ялым Красная Горка ялыш да Лягушкинский сельский советым Красно-Горкинский сельский советыш переименоватлыме нерген Марийский АССР Верховный Совет Президиумын представленийжым пеңгыдемдаш.

РСФСР Верховный Совет Президиум Председатель А. БАДАЕВ.
РСФСР Верховный Совет Президиум Секретарь П. БАХМУРОВ.

Москва, 1940 ий 16 ноябрь.

Ончыл молодежь комсомолыш пура

Сотнур. Колхозын, производствын ончыл еңышт шотеш комсомол радам эреак кушкеш. Ноябрьын тўналтышыштыже Сотнурский районысо ончыл молодежь кокла гыч 24 еңым ленинско-сталинский комсомол радамыш пуртымо.

Нунын кокла гыч „Кызыл Байрак" колхозын (Кульбашинский сельсовет) стахановецше Хайруллин, „У ял" колхозын (Петьяльский сельсовет) стахановецше-шамыч И. Петров ден В. Сергеев, Керебляский неполный средний школын учительже А. Тимофеева да молат.

Тыгак Корамасский неполный средний школа гыч Романов, Николаев, И. Иванов, С. Комаров да молымат, чылаже 8 отличникым, Сотнурский средний школа гыч 6 отличник-шамычым комсомолыш пуртымо.

И. Иванов.

Финпланым темышт

Куженер. Иван-Солинский сельсоветысе „Ломбер" ден „Марий коммун" колхоз-шамыч тений талукаш финпланым 100 процентлан теменыт. Финпланым темымаште финагент И. Березин, „Марий коммун" колхозын счетоводшо комсомолец Р. Михеев да „Ломбер" колхоз председатель Д. Смоленцев йолташ-шамыч поснак активно участвоватленыт.

П. Петухов.

ТАСС-ын увертарымашыже

Юнайтед Пресс американский агентство увертара: „Гамбургер фремденблатт" германский газетын утверждатлымыже почеш, кум державын пакт шкыже Венгрийын ушнымыжо пуйто „Советский Союзын сотрудничествыже да тичмашын одобритлымыже годым" ышталтын.

Тиде увертарымаш нимынярат действительностьлан ок келше манын каласаш ТАСС уполномочитлалтын.

Комсомол чодра ямдылыме пашаште

Республикыштына чодра ямдылыме да шупшыктымо пашаште комсомолец-шамыч ден несоюзный молодежь шагал огыл улыт. Посна лестранхозлаште комсомолец-шамыч ден несоюзный молодежь чодра ямдылымаште да шупшыктымаште пашам стахановский метод дене ыштат. Суслонгерский лестранхоз тений октябрь тылзыште чодра ямдылыме да шупшыктымо планым 250 процент марте темен. Тыште посна комсомолец шамыч, несоюзный молодежь чодра ямдылыме кечаш нормым эреак эртарен темат. Мутлан, комсомолец-шамыч Е. Ф. Федоров, Н. Богданов, М Александрова кечаш нормым эреак 120 процент марте темен толыт.

Звениговский район Тюмшинский механизированный лесопункт октябрьыште производственный планым 111 процентлан темен. Тыште комсомолец-шофер А. Смирнов йолташ октябрьыште 734 кубометр чодрам луктын, 1.385 теңгем ыштен налын.

Но посна лестранхозлаште чодра ямдылыме да шупшыктымо пашаште комсомолец-шамыч примерым ончыктен огыт шого. Комсомольский организаций-шамыч чодра пашаште улшо комсомолец-шамыч ден несоюзный молодежь коклаште стахановский методым кумдан шарышаш верч огыт кучедал. Юринский лестранхоз Маритранлес системыште ик эн кугу лестранхозлан шотлалтеш. Но тудо але марте прорывышто улеш. Юринский райкомол, тугак первичный комсомольский организаций-шамыч тиде лестранхозышто улшо чыла ситыдымаш-шамычым пытараш, пашазе-шамыч коклаште стахановский движенийым шараш, прогул вашталеш решительно кучедалаш але марте нимогай мерым ыштен огытыл.

Республикыштына чодра ямдылыме да шупшыктымо планым срокышто темаш чыла условий уло. Тидлан колхозла гыч паша вийым ситышын колтымаш, чодраште пашам бригадный метод дене стахановски ыштымашым организоватлымаш, прогул вашталеш решительно кучедалмаш, пашазе-шамычлан канашашт, ярам жапым культурно эртарашышт условийым ыштымаш гына кўлеш. Нине задача-шамычым шуктымаште райкомол да первичный комсомольский организаций-шамыч лестранхоз, лесопункт-шамычлан конкретно полышаш улыт.

82

МОЛОДЕЖЬ КОКЛАШТЕ АНТИРЕЛИГИОЗНЫЙ ПРОПАГАНДЫМ ШАРЫМАШ—КОМСОМОЛЫН БОЕВОЙ ЗАДАЧЫЖЕ

САЙ ПРИМЕР-ШАМЫЧ

Колхозный молодежь коклаште антирелигиозный пропагандым кумдан шарымаште посна комсомольский организаций - шамыч пашам ятыр ыштеныт. Мари-Турекский район „Трудовик“ колхоз пеленсе комсомольский организацийын активын полшымыж дене СВБ ячейка тений колхозный масса коклаште антирелигиозный тема дене доклад дым 9 гана да беседа ден коллективный читкым 25 гана эртарен, тушто чылаже 2.100 ен участвоватлен. Тиддеч посна СБВ член-шамычын вийышт дене 13 спектаклым шындыме.

Семеновский „Победа“ артель (Йошкар-Олинский район) пеленсе СВБ ячейка антирелигиозный уголокым организоватлен, тиде уголокышто паша деч вара кажне кечын дежуритлымашым организоватлыме. Дежурствышто комсомолец ден СВБ член-шамыч участвоватлат.

СВБ ячейка пашан чапле опытшым кумдан шарыман

Звениговский район „чодра химик“ промколхоз пеленсе СВБ ячейкын секретарьже комсомолец С. Камашев йолташ промколхоз член-шамыч коклаште антирелигиозный пропагандым сай организоватлен. Тидым СВБ член-шамыч радам кушмашат раш ончыкта. Шукерте огыл тыште СВБ член 26 гына ыле гын, кызыт 40 член уло. СВБ член-шамыч членский взносым жапыштыже тӱлен шогат, антирелигиозный пашаште активно участвоватлат.

Промколхоз член-шамыч коклаште антирелигиозный пропаганда дене докладым, беседым чӱчкыдын эртарат. Тений антирелигиозный вопрос дене—12 лекцийым эртарыме. СВБ член-шамычын вийышт дене промколхоз член-шамычлан „Божья коровка“, „Лукьян кум“ да „Формула“ пьесым шындыме.

Тыге пашам ыштен толмо дене ятыр религиозный колхозник-шамыч религийлан ӱшанымым чарненыт. Теве 60 ияш И. Тимофеев йолташ религийын вредшым палея налын, тудлан ӱшанаш йӧршеш чарнен. 56 ияш Е. Рыбаков, 48 ияш И. Кириллов да молат религийлан ӱшанымыштым чарненыт, пашаште сай примерым ончыкташ тӱҥалыныт.

Семеневский сельсоветысе „Малалла“ колхоз пеленсе СВБ организацият шке пашажым икмыняр саемден.

Ончыкыжым ВЛКСМ райком ден СВБ райсовет антирелигиозный пропагандын сай опытшым авалтен налын, районышто антирелигиозный пашам решительно саемдымашке виктарен колтышаш улыт.

И. Казаков.

Практический полышым огыт пу

Мари-Турекский районысо несоюзный молодежь коклаште антирелиги зный пашам вияндыме шотыштовериссе комсомольский организаций - шамыч але мартеат нимом ыштен огытыл. Тидым теве тышеч пеш раш ужаш лиеш: родительыштын религиозный влиянийыштышт улшо южо комсомолец-шамыч кызытат религиозный пайремшамычым пайремлат.

Октябрь тылзыште лийше тошто религиозный „покро“ пайрем годым „Коминтерн“ колхозын членже - шамыч (Нартасский сельсовет) ныл кече жапыште кылта шияш лекде ӱдын киевыт. Нунын дене пырляк колхозысо молодежат пайремлен. А тиде колхозыштак 9 енган первичный комсомольский организаций уло. Но комсомольский организацийын секретарьже Никифоров йолташ тиде пайрем шумо деч ончычак чыла комсомолец шамычын вийышт дене чыла колхозник-шамычым кылта шийма пашашке мобилизоватлаш тыршен огыл. Антирелигиозный тема дене колхозышто беседа ок эртаралт.

Тыгак „Вторая пятилетка“ колхоз пеленсе комсомольский организацият (секретарь Семенова) антирелигиозный пашам саемдышаш верч ок тырш. Тыште СВБ ячейкат шаланымашке шуын.

Мари-Турекский райкомол секретарь А. Бусыгина йолташ ден СВБ райсовет вуйлатыше Иванов йолташ районышто антирелигиозный пашам вияндашлан нимогай мерым ыштен огытыл. Районысо колхозлашке лекмышт годымат колхозласе СВБ ячейка-шамычлан практический полышым огыт пу.

А. Сергеев.

Марпединститутын исторический факультетшын III курсысо студент-шамыч „СССР калык-шамыч историй“ урокышто.

Фото М. Чуршуковын.

Кажне колхозышто СВБ ячейкым организоватлаш

Куршенерский сельсовет территорийыште (Ново-Торъяльский район) 11 колхоз уло, а СВБ ячейкым „Пеледыш“ колхозышто гына организоватлыме. Колхозник-шамыч коклаште антирелигиозный пропаганда пашам организоватлыме огыл.

Тиде сельсоветысе колхозный комсомольский организацийлаште южо комсомолец - шамыч колхозный масса коклаште антирелигиозный пропагандым вияндыме олмеш, шкештат тӱрлӧ религиозный пайремым эртарымаште участвоватлат. Мутлан, „Куршенер“ колхозышто комсомолец И. Смирнов „покро“ пайрем годым несоюзный молодежь дене аракам йӱмашым организоватлен. Смирнов суртыштыжо иконым кучa. Мутат уке, тыгай комсомолец-шамыч колхозный массым воспитыватлымаште нимогай авторитетым огыт иметле.

Комсомолын кажне членже СВБ член лийшаш да шемер масса коклаште антирелигиозный пашам виянгдымаште инициативым ончыктышаш. Куршенерский сельсоветысе комсомольский организаций-шамычлан кажне колхозышто СВБ ячейкым организоватлаш верч, колхозный масса коклаште антирелигиозный пропаганда пашам кумдан шарышаш верч кызытак уло комсомольский вийым мобилизоватлашышт кӱлеш.

Н. Егошин,

Куршенерский лудмо пӧрт вуйлатыше.

Антирелигиозный пропагандыште комсомолын кумда участийже керген

„ВЛКСМ молодежлан суеверий ден религиозный предрассудкын вредшым эреак умылтарен шога, тиде шотышто антирелигиозный пропаганда дене лӱмын кружок-шамычым да лекцийым организоватла“—тыге ВЛКСМ устав требоватла.

Но туге гынат, республикысо тыгай ятыр комсомольский организаций-шамыч молодежь коклаште антирелигиозный пропаганда кӱлешлыкшым умылен огытыл. антирелигиозный пропаганда деч ӧрдыжеш шогат, программын требованийым огыт шукто.

ВЛКСМ Йошкар-Олинский горкомын шукерте огыл эртыше пленумжо раш ончыктыш: оласе ятыр комсомольский организаций шамыч молодежь коклаште антирелигиозный пашам огыт ыште, СВБ ячейка-шамычын пашашт огыт полшо. ВЛКСМ горком молодежь коклаште антирелигиозный пропагандым организоватлашлан комсомольский организаций-шамыч деч требоватлен огыл, оласе молодежлан антирелигиозный тема дене лекций-шамычым организоватлен огыл.

ВЛКСМ горком ден СВБ республиканский совет оласе комсомольский организаций-шамычын антирелигиозный пашаште участвоватлымыштым терген ончышт. Тергымаш ончыктыш: электростанций, пединститут, Маритранлес пелене да моло комсомольский организаций шамыч антирелигиозный пропаганда дене йӧршеш огыт заниматле. Тыгак ВЛКСМ Куженерский ден Килемарский райком шамычат антирелигиозный пропагандым шарымаште нимом ыштен огытыл. Куженерский райкомол секретарь Смоленцева йолташ СВБ райсоветын эреак действоватлыше комиссийышкыже „актив уке“ манын ик комсомолецымат ойырен огыл. Килемарский райкомол секретарьын заместительже Филимонова йолташ комсомольский организаций улмо колхозлаште, предприятийлаште да учреждений лаште СВБ ячейкын кунар улмыжымат ок шинче.

Эше Йошкар-Оласе ятыр ӱдыр-шамыч тений кенгежым шкеныштын ончыклык илышыштым палашлан цыганка-шамыч деке мужедыкташ коштыныт.

Молодежь коклаште религийлан, тӱрлӧ суеверийлан ӱшаныше-шамыч але улыт. Тидым факт-шамыч раш ончыктат. Йошкар-Оласе „Труженица“ артельыште ик самырык ӱдыр Я... родительже-шамычын кӱштымышт почеш религиозный обрядым ышты леш. Но тыгай фактым шинчыме ӱмбачат „Труженица“ артельыште ыштыше пашазе шамыч коклаште антирелигиозный пропагандым шарашлан ни комсомольский организаций, ни СВБ ячейка нимом огыт ыште. Ново-Торъяльский район „Энер“ колхозышто несоюзный молодежь гына огыл, даже посна комсомолец шамычат колышым отпеватлат.

Ончыкыжым комсомольский организаций-шамычын антирелигиозный пропаганда дек тыгай отношенийыштым чыташ ок лий. Молодежь коклаште антирелигиозный пропагандым организоватлымаште да СВБ лан организационный ден пропагандистский пашам организоватлаш полшымаште комсомольский организаций шамыч чыла мерым ыштышаш улыт. Кушто СВБ ячейка уке гын, тушто ячейкым организоватлаш кӱлеш.

Комсомолын горкомжо да райкомжо-шамыч молодежлан научно-естественный да антирелигиозный паша дене лекций-шамычым организоватлышаш улыт. Нуно шке заседанийыштышт первичный комсомольский организаций-шамычын секретарьыштын отчетыштым колыштын да антирелигиозный пропаганда дене практический указанийым пуаш обязан улыт.

Комсомолец-шамыч кокла гыч антирелигиозный пропагандым шараш пропагандист, агитатор-шамычым ойырыман да нуньлан курсым, семинарым организоватлаш кӱлеш.

Антирелигиозный пашаште комсомольский организаций ден СВБ ячейка-шамыч коклаште кыл кучымашым виянгдыман да религий ваштареш кучедалмашке интеллигенций вийым, художественный самодеятельностым, печатым, киноым да школым кумдан кучылтман.

К. Радайкин,

СВБ республиканский совет председатель.

Выставкыште участвоватлыше-шамычын пашашт

Выставкын опытшым кумдан шарем

Кум ий ожно мемнан колхоз пелексе комсомольский организаций мыйым МТФ-ышке пашам ышташ колтыш. Тиде пашаште ферма вуйлатыше Кусочков да зоотехник Шевченко мыйым вольык ончымо пашалан туныктышт. Дояркылан ышташ тӱҥалмын первый ийыштыжак мылланем пеҥгыдемдыме 8 ушкалын шӧр пумашыжым кугемден кертым. Фермыште паша ыштыме первый ийыште кажне лӱштымӧ ушкал деч 1.800 литр дене шӧрым лӱштен налынам. Вес ийыштыже шӧрым лӱштен налмашым эше кугемдышым, кажне ушкал деч шӧр лӱштымаш 3.870 литрыш шуо.

Тыгай кӱкшӧ показательым шумек, мый 1939 ийысе Всесоюзный ял озанлык выставкыште участвоватлаш правам налым. Выставкыште мыйым почетный книгаш возышт.

Тений мый адакат мемнан рекордистка „Дочка" ушкал дене ял озанлык пашан передовикше-шамычын смотрышто лийым. „Дочка" ушкалын 300 кечыште 4.588 литр шӧрым пуэн, а локтаций периодышто чылаже 5.025 литрыш шуктыш. Садлан мыйым Всесоюзный ял озанлык выставкын Выставкомжо 2 ступень дипломдене аттестоватлыш.

Москваште выставкыште эртыме жап мыланем пеш кугу школа лие, мыйын вольык ончымаш паша дене шинчымашем кугеме, партий ден правительствын наказыштым шукташлан паша ыштымаш желаний ӧйлталте. Мемнан родинан животноводство пашаштыже чапле опыт-шамычым налын, мый шкемын налме шинчымашем фермысе пашаен-шамыч коклаште кумдан шарем. Ушкалым кечыште шуко гана лӱштымаш, вольыкым да вӱтам арун кучымаш мыланна кажне кечын шукгымо правилна лийын.

Пашам кугу куанымаш дене сайын ышташ тиде чот полша, мемнан кажне лӱштымӧ ушкална деч 3.100 литр дене шӧрым налаш пумо обязательствылам шукташ йӧным ышта. Тидын дене пырляк ме 1941 ийыштат Всесоюзный ял озанлык выставкыште участвоватлаш ямдылалтына.

Мый „Малинка" ушкалым тиде выставкыште экспонатлан ямдылем. Мыйын семынак моло доярка-шамычат шке экспонатыштым ямдылат.

Мемнан чылананат ик цель — 1941 ийсе ял озанлык выставкыште шкенан уло фермына дене участвоватлаш.

Т. Н. Чиркова,

Юринский район, Быковский сельсовет „Красное знамя" колхозысо МТФ-ын дояркыже, комсомолка.

Охотников Ванюн пиалже

Тӱрлӧ семын кадыргылын, кече волгалтарыме дене шийла йолгыжын, кечывал велым кок изи эҥер йога. „У пасу" колхоз деке толын шумекышт, кужу жап ужде илыше изак-шолякла кенета вашлийын. Ӧрдалалтме семын лукым ыштен, иктыш ушнат.

Тиде эҥерын сылнылыкше пиалан йоча-шамычым шке декше ӱжеш. Йоча-шамыч, школа гыч толмекышт, тӱрлӧ модыш дене модаш эҥер деке погынат. Нуно уроклан ямдылалтме деч вара шке яра жапыштым тышак эртарат.

Самырык комсомолец Охотников Ванюат кодшо ийлаште йолташыже - шамыч дене пырля ятыр яра жапшым тыште эртарен. Всесоюзный ял озанлык выставкыш миен толмыж деч вара, Ваню уло вийже дене шке шинчымашыжым шарашпижын. Тудат, аваж семынак, знатный кроликовод лийнеже. Кас еда газетым, кролик ончымо нерген журналым, книгам лудеш, знатный кроликовод-шамычын паша опытыштым тунемеш.

Теве тачат Ваню рӱмбалгаш тӱҥалме годымак тулым чӱктен, ӱстел коклаш пурен шинче, кролиководство нерген журналым лудаш тӱҥале.

Журналыште тӱрлӧ сӱрет-шамыч коедат. Кажныжымат Ваню пеш тӱслен онча. Икмыняр сӱретым ончен, лудын шинчымек, ик сӱретеш кужу жаплан шогале. Тыште палыме еҥ-шамычым ужо, тӱсышкыжо йывыртымаш пурыш, шке семынже шыргыжале.

— Авий, авий, тышке тол-ян, — манын, вес кыдежыште улшо аважым кычкыралe.

Ванюн аваже йӱк пудеак вес кыдеж гыч лекте. Тудо ынде визымше йочан аваже лийын гынат, але шонго тӱс нигунарат пурен огыл. Шола кидыштыже изи гына ручной час. Тиде — кролик фермыште паштам сайын ыштымыжлан районный организаций деч премий. Онгыштыжо изи ший медаль. Тидыже — ик ава кролик деч идалыкыштe 22 кролик игым да кролик ферма деч 13 тӱжем теҥге доходым налмыжлан Всесоюзный ял озанлык выставкын наградыже.

Окнасе тюлевый штор-шамычым волтен, шкаф воктен шинчыше фикусым тӧрлалтышат, аваже Ваню ваштареш миен шинче.

— Авий, тиде сӱретым сайынрак ончал-ян, . палет? — манят, Ваню журналжым аважлан шуйыш.

Аваже сӱретым икмыняр жап ончен шинчышат, каласыш:

— Кунам ом пале, пеш палем. Тиде Всесоюзный ял озанлыкын кролиководческий павильонжо. Вот тыштырак мемнан „У пасу" колхозын кроликше шамыч улыт. Ваню, тыйже кушто улат, от кой-ыс.

— Чынак, авий, мый тыште ом кой. Фотографироватлыме годым мый тиде еҥын — Шахов йолташын шеҥгелныже лийынам. Кролик ончымо нерген тудо мыланна ятыр лекцийым лудын. А тидыже Меньшов йолташ, тудат кроликым пукшымо-йӱктымӧ нерген шуко гана мыланна лекцийым лудын, — манеш Ваню.

Тений Ваню угларак пиалан ыле. Тудым „У пасу" колхоз Всесоюзный ял озанлык выставкыште улшо кролик - шамычым ончаш колтен. 5 май гыч 16 октябрь марте Ваню Москваште, Всесоюзный ял озанлык выставкыште лийын. Тиде вич тылзе жапыште тудо пеш шукылан тунемын. Москваште илымыж нерген Ваню кеч кунамат куанен ойла.

— Москваште вич тылзе утла илыме жапем пиал деч моло семын манаш ок лий. Чынак, эн ондакше лӱдмыла тӱчӧ. Варажым, тунемымат, мӧнгат толмо ок шу. Мыланна — кролик ончышо-шамычлан — кролик ончымо нерген кролиководческий институт гыч толшо-шамыч тӱрлӧ лекцийым лудыт ыле. Эше практический опытым ыштылынyт.

Мый девем пырля Звенигорский, Алтайский край, Омский область гыч да моло верла гыч толшо знатный кроликовод-шамыч ыльыч. Лекцийым колыштмаш да нунын практический пашаштым шке шинчам денак ужмаш мыланем шуко шинчымашым пуыш, шуко пашалан туныктыш.

Выставкыште мый эре кролик пелен гына лийын омыл. Расписаний шот дене мемнам тӱрлӧ вере коштыктенyт. Мый исторический музейыш, Ленин музейыш, Горький лӱмеш центральный паркыш, зоопаркыш, планетарийыш да тулеч моло вереат миенам. Чыла вережат шке шинчам денак ужын коштмаш мыйын общеобразовательный шинчымашемым шарашлан кугун полшен.

Авиаций ден МЮД кечын Красный площадьыште эн кугу куанымашем лийын. Мый тунам Сталиным, Ворошиловым, Калининым, Буденныйым да моло вождь-шамычымат ужынам.

Выставкыште илыме жапыштак мый ВС, ПВХО, ГСО, БГТО значок-шамычлан нормым сдатленам.

Люберецкий „Гигант" совхозысо пашазе-шамычлан наградым пуэдыме лӱмеш совхозышто куанымкас лийын. Мезт тушко уналыкеш миен улына, — Ваню шке ойжым кошартыш.

Чынак, Ванюн манмыла, советский калык чудесам ышта, тудлан нимогай чаракат лӱдмашан огыл.

Большевистский партийын да тудын вождьшо Сталин йолташын вуйлатымыже почеш ме сеҥымаш гыч сеҥымашке каена.

Кеч могай пашаштат сай опытым ме кумдан шарена. Сай опытым шарашланак Всесоюзный ял озанлык выставкым организоватлыме. Выставкыште эн ончыл, сай показательым пушо колхоз ден предприятий-шамыч гына участвоватлен кертыт. „У пасу" колхозын кролиководческий фермыже сай показательым пумыжлан выставкыште участвоватлен, толшаш ийыштат участвоватлаш йодмашым пуэн.

Тиде колхозышто тенният пашам сай организоватлыме, показатель-шамыч чапле улыт. Кызыт фермыште чылаже 600 кролик уло, тышечын 100 кроликше ашнаш кодалтеш, а 500 кроликшым колхоз государствылан, колхозник-шамычлан ужала. Кролик ферма деч налме доход дене колхоз кок имным, ял озанлык машина-шамычым, 15 чывым налын, кок фермым укомплектоватлен. Тиддеч посна кролик шыл денак шыл ямдылыме планым темыме.

Чыла тиде сеҥымаш Ванюн аважын, ферма вуйлатыше М. Охотникова йолташын тыршымыже дене лийын. Ванюат, аваж семынак, кролик-шамычым йӧратa, нуным сай ончен моштa. Ваню аваж гаяк сай кроликовод лиеш.

А. Рачкин.

Йошкар-Олинский район, „У пасу" колхоз.

Животноводство виянгеш

Колхозлаште животноводствым развиватлыме нерген партий ден правительствын лукмо пунчалым ыштымлен налмек, Звениговский районысо „Красный кустарь" колхоз тидлан кугу вниманийым ойырен. Тений колхозышто 3 тӱрлӧ кайык фермым организоватлыме. Тидеч посна 4 животноводческий ферма уло. Шукерте огыл шорык ден кайык ферма-шамычлан шокшо вӱтам ыштыме.

Ферма вуйлатыше Я Яковлев йолташ тений животноводческий курсым тунем пытарен. Пашам сайын ыштымыжлан ӱмаште Всесоюзный ял озанлык выставкыште лийын. Тудо шке теоретический шинчымашыжым эреак нӧлта. Животноводство нерген газетлаш, журналлаш возымо материалым эреак лудеш. Тидлан кӧра Яковлев йолташын практический пашаштыжат сай результат койын шога.

Теве, примерлан, 1939 ийыште 1 ушкал гыч 678 литр шӧрым лӱштымӧ да 1 литр шӧр гыч 25 грамм ӱйым налме ыле, а тений 1 ушкал гыч 1.051 литр шӧрым лӱштымӧ да 1 литр шӧр гыч 40 грамм ӱйым налме.

Фермыште чылаже 28 вуй ушкал уло, вуйын кокла гыч 7 лӱштымӧ ушкал. Колхозник - шамыч 1941 ийыште 16 вуй лӱштымӧ ушкал марте шуктышаш верч тыршат.

А. Петров.

Ферма-шамыч шукемыт

Йошкар-Олинский район Русско-Кукморский сельсовет да тудын председательже Зыганов йолгаш общественный животноводствым развиватлашлан утларак вниманийым ойыраш тӱҥалыныт.

Ӱмаште сельсовет мучко 12 ферма ыле, а тений 28 ферма уло. Ниче ферма шамычым тачмашын укомплектоватлыме. Тӱкан шолдра вольык 235 вуй шотлалтеш.

Тиде шотышто „Ленинский путь" колхоз посна ойыртемалтеш. Тыште ушкал ден шорык фермым план деч уто вуй дене укомплектоватлыме.

Кызыт колхозышто вольыклан вӱтам шокшемдаш, ремонтироватлаш да угыч ышташлан посна бригада-шамыч организоватлыме.

В. Шибаков.

83

ИНОСТРАННЫЙ ТЕЛЕГРАММА-ШАМЫЧ

Англо-германский война

Германский увертарымаш-шамыч

Берлин, 22 ноябрь. Верховный командованийын увертара: „21 ноябрь вашеш йӱдым германский авиаций Лондоныш, Бирмингамыш, Центральный Английысе военный предприятийлашке, Южный Английысе портовый сооруженийлашке да снабжений предприятийлашке успешный налет-шамычым ыштен. Ятыр вере шуко пожар лийын.

Тенгече Лондонышко да Южный ден Юго-Восточный Английысе военный молтышто важный об'ектлашке бомба-шамычым кудалтыме.

22 ноябрь вашеш йӱдым английский самолет-шамыч Германийын территорийышкыже пурен огытыл. 2 германский самолет увер деч посна йомын".

Берлин, 22 ноябрь. Германский информационный бюро тыге увертара: тенгече германский самолет-шамыч Лондонышто Ситим да ик вокзалым успешно бомбардироватлыныт. Кембриджысе, Ипсвичысе, Истборнысо кӱртньӧ корно сооруженийлашке да Брайтон ден Саутэнд лишне улшо икмыняр заводыш бомба-шамычын тура логалмыштым регистрироватлыме.

22 ноябрь вашеш йӱдым Лондоныш, Бирмингамыш, Ковентриш, Бристольыш да Саутгамтоныш тӱрлӧ калибран шуко бомбым кудалтыме. Бомба-шамыч кудалтыме верлаште пожар-шамыч лийденыт.

Английский увертарымаш-шамыч

Лондон, 22 ноябрь. Авиаций министерство тыге увертара: тенгече кечывалым икмыняр германский самолет Восточный ден Центральный Английын ятыр пунктлаштыжт, тыгак Южный Английысе ик олаште бомба-шамычым кудалтен. Кугу эңгек лийын огыл; колышо ден сусыргышо шуко огыл.

22 ноябрь вашеш йӱдым германский авиаций кугу огыл активностьым ончыктен. Налет-шамыч дене эңгек лийын огыл. Тачысе волгыжмаш годым германский авиаций икмыняр активнырак действоватлен, туге гынат материальный эңгек да колымаш ден сусыргымаш шуко лийын огыл.

Тенгече Английын ӱмбалне лийше воздушный бойлаште ик германский бомбардировщикым волтен шуктымо. Тыгак английский авиаций ик самолетым йомдарен.

Лондон, 22 ноябрь. Рейтер агентство тыге увертара: 21 ноябрь вашеш йӱдым германский самолет-шамыч Центральный Английын восточный ужашыштыже улшо ик олашке в йына тӱңалме годеке эн кужу жап шуйнышо налетым ыштеныт. Туге гынат, олаште 7 еҥ гына сусырген. Пеш шуко бомба нимогай эңгекым ыштыде, ола тӱрыш волен возын. (ТАСС).

Греко-итальянский война

Нью Йорк, 22 ноябрь. (ТАСС) Американский печатьын увертарымыже почеш, греческий—часть-шамыч Корчын предместьылаштыже икмыняр портым налыныт. Населений ола гыч кая. Корчышто продовольствий кугу ситыдымаш шижалтеш.

Итальянский моторизованный колонна-шамычын Поградец гыч Корча дек пураш тӧчымашыштым чактарыме. Корча районышто грек-шамыч пленный шамычым, продовольствий ден военный материал-шамычым руалтен налыныт.

Итальянский тӱҥ вийшамыч Корча гыч чакнен кает. Грек-шамыч Корчым аралыше-шамычым фланг гыч авырен налаш тӧчен, Поградец ден Охрида ер вокте угыч наступлений̆ым тӱҥалыныт. Чакнен кайыше итальянский часть-шамыч шуко боеприпасым кышкен коденыт.

Фронтын южный секторыштыжо улшо итальянский армийын тӱҥ часть-шамыч Аргирокастрон шенгелне улшо кугу лоп верыш лагерь дене шогалыныт да окопым кӱнчат.

Греческий войска-шамыч Аргирокастрон воктен кум итальянский укрепленный пунктым тылышкыже пуреныт. Греческий передовой патруль-шамыч ола деч кум миль коклаште улыт.

Пинд курык районысо центральный фронтышто грек-шамыч Эрсеке направлений дене кок километрлан ончыко каеныт.

Тенгече эрден пеш ӱлыч чоҥештыше 16 итальянский бомбардировщик Корча деч северо-востокыштырак греческий позиций-шамычым да базым бомбардироватленыт. 17 грек колен 40 — сусырген. Бойлаште 4 итальянский бомбардировщикым волтен шумо.

Берлин, 22 ноябрь. Германский информационный бюро тыге увертара: Гайдаро островышто (Додеканез кий архипелаг) 50 грек — гыч улшо отряд высадитлалтын. Тидын марте тиде островым кум стражник арален шоген. Итальянский подкреплений-шамычын толын ушемкышт грек-шамыч островым коден каеныт. (ТАСС).

6-шо номеран школысо 6 „А" классын пионерский активше паша планым составитлымаште (Йошкар-Ола).
Фото. **М. Чуршуковын.**

Тунеммаш пашам кӱлеш семын саемдыман

14—15 ноябрьыште Марийский АССР Наркомпрос РОНО да районласе педкабинет вуйлатыше-шамыч дене совещанийым эртарыш. Тиде совещанийыште республикысе школлаште 1940—1941 тунемме ийын икымше чырыкысе итогшо нерген посна РОНО вуйлатыше-шамычын отчетыштым колышталте. Икымше чырыкыште тунеммаш пашан итогшо нерген отчетым Косолаповский (Антышев йолташ), Кужэнерский (Тымбаев йолташ) да Пектубаевский (Шалавков йолташ) РОНО вуйлатыше-шамыч ыштышт.

Отчет гыч пале лие: нине районласе школа-шамыч пашаштым ӱмашсе дене таҥастарымаште ятырак саемденыт — тунемаште успеваемость саемын, посещаемость кушкын, дисциплина ятырак пенгыдемын.

Косолаповский районышто тенийсе тунемме ий мо ло ий деч организованно тӱҥалын. Районысо чыла школа-шамычым 26 июльыштак комиссий дене приниматлыме, учебник да тетрадь дене ситышынак обеспечитлыме. Садланак икымше чырыкыште районысо посна школа-шамыч сай успеваемостьышко шуын кертыныт.

Мари Биляморский школышто туныктышо М. П. Шабина йолташын туныктымо предметше дене ик тунемшынат уда отметкыже уке. Районысо школлаште 219 отличник, 746 ударник уло, нунын кокла гыч шукыжо пионер да комсомолец улыт. Пионер ден комсомолец-шамычын пашашт самодеятельность кружоклаште активно участвоватлат. Мари Биляморский, Больше-Руяльский, Ляжмаринский неполный средний школлаште хоровой, драматический, физкультурный да моло кружок-шамычат пашам сай ыштат.

Школлаште пионерский организаций-шамычат пашаштым ӱмашсе дене таҥастарымаште ятырак саемденыт. Ляжмаринский неполный средний школа пеленсе пионерский организаций пашам посна сай ышта, ВЛКСМ райкомын переходящий йошкар знамяжым пенгыдын куча.

Кужэнерский районысо Юледурский неполный средний школышто Чернова йолташын туныктымо классыште начар тунемше ик ученикат уке. Районысо школлаште 97 отличник (нунын кокла гыч 30 комсомолец) да 137 ударник уло. Кружковый да пионерский паша Иван-Солинский средний школыштат сай шындыме.

Пектубаевский районысо школлаште икымше чырыкыште ученический комитет-шамыч пашам сай ыштеныт (Корутненский средний школ). нуно пашаште организатор улыт.

Но тидын дене пырляк нине районласе школа-шамычын пашаштышт шуко ситыдымашат уло. Косолаповский районышто всеобщий начальный да семилетний образований верч кучедалмаш уке, садланак икымше чырыкыште 241 йоча тунемашым чарнен. Ик районыштат 100 процентан посещаемостьым да успеваемостьым шуко школа уке. Косолаповский районышто 5.015 тунемше гыч 704 тунемше (14,2 процент), Кужэнерский районышто 18 процент, Пектубаевский районышто 20 процент неуспевающий уло. Южо школлаште руш йылме да математика дене неуспевающий-шамыч посна шуко улыт. Кужэнерский районысо Шой Шудумарский неполный средний школышто неуспевающий — 52 процент.

Прениыште 14 еҥ выступатлен. Нуно чыланат школа-шамычын тунеммашын качествыже верч начар кучедалмыштым ончыктышт. Татарский ден удмуртский школлаште нимогай учебникат уке. Мари-Турекский районысо 12 татарский школышто руш йылмым туныктышо-шамыч шкештат руш йылмым начар шинчат.

Педкабинет-шамычын пашаштым виянден колташлан кӱлеш условий уке. Тыште тунемше-шамычын творчествыштым ончыкташ йӧным ыштыме огыл. Садлан йоча шамычын творческий пашаштым кӱлеш семын ончыкташ да тудым шарен колташ йӧн лийын огыл.

Кокымшо чырыкыштыже ситыдымаш-шамычым тӧрлашлан РОНО-шамыч тунеммаш пашам кӱлеш семын вияндышаш улыт.

Ф. Ефремов.

Интересный лекций

Пектубаево. Районный социалистический культура пӧртеш 18 ноябрьыште „Кокымшо империалистический война да пашазе движений" тема дене платный лекций эртаралте. Лекцийым ВКП(б) обкомын лекторжо Кожевников йолташ пеш сайын лудын. Слушатель-шамыч лекцийым кугу интерес дене колыштыныт да нуно пумо вопрос-шамычлан лектор деч раш, содержательный ответым налыныт.

Тиде лекцийышке райцентрысе учреждений пашаеҥ-шамыч организованно миеныт. Лекцийым чылаже 183 еҥ колыштын.

В. Загайнов.

Отв. редактор—
И. М. САЙТИЕВ.

Э 1163 АДРЕС РЕДАКЦИИ: Мар. АССР, г. Йошкар-ОлаПограничная, дом № 45. № телефона 1—36. 1-ая типография Маргосиздата.

3—10